

Geringde vogels in Groningen

Aflevering 7

Hierbij de zevende aflevering met interessante waarnemingen van geringde vogels in Groningen. Naar aanleiding van de vorige aflevering kreeg ik een flinke stapel meldingen van Lex Tervelde. Hieronder volgt een eerste selectie van die waarnemingen. Verder besteed ik weer wat aandacht aan gekleurringde Lepelaars. Afgelopen zomer zaten er opvallend veel in het Jaap Deensgat (begin augustus 1999 bijvoorbeeld 418 ex.) en hiervan zijn onder andere door mezelf aardig wat gekleurringde individuen afgelezen. Voor meer informatie over dit project zie aflevering 5 van 'Geringde vogels in Groningen' (De Grauwe Gors 27(2): 162-163).

Verder bereiken me regelmatig vragen over wat te doen met meldingen van vogels met kleurringen, halsbanden en dergelijke. Vaak moeten deze waarnemingen direct naar de desbetreffende onderzoeker worden gestuurd. Van verscheidene projecten heb ik deze adressen, maar lezers die de beschikking hebben over internet kunnen de adressen ook zelf opzoeken. Op de homepage van Dirk Raes (te vinden op www.ping.be/cr/birding/cr/birding.htm) staat namelijk een uitgebreid overzicht met alle adressen van bij hem bekende kleurringprojecten in Europa. Van de onderzoekers worden zowel postadressen als e-mailadressen vermeld, zodat het doorgeven van een melding heel gemakkelijk kan gebeuren. Het is beter om informatie over waarnemingen van gekleurringde vogels niet naar het Vogeltrekstation in Heteren te sturen, want dat kost ze daar alleen maar veel tijd. Alleen meldingen van vogels met metalen pootringen (ook uit andere landen) moeten naar het Vogeltrekstation worden gezonden (Vogeltrekstation Arnhem, Postbus 40, 6666 ZG Heteren). Bij zo'n melding steeds de datum, plaats, soort en vindomstandigheden vermelden. Van dode vogels graag de ring metingen (kan op verzoek weer worden teruggestuurd).

Blauwe Reiger *Ardea cinerea*

[ARNHEM 7.027.128] Geringd als nestjong op 27 mei 1976 in het Zwanenwater bij Callants-oog door Alfred Blok. Op 29 april 1998 vond Lex Tervelde de vogel vers dood in de Eemshaven. De afstand tussen het Zwanenwater en de

Eemshaven bedraagt 159 km. Deze Blauwe Reiger is 21 jaar geworden. Het is vermoedelijk een van de oudste Blauwe Reigers uit de provincie Groningen.

Lepelaar *Platalea leucorodia*

[ARNHEM 8.035.691; tevens voorzien van kleurringen (a groen 010 wit 020)] Geringd op 1 augustus 1985 op de Schoenerbult in de Lauwersmeer door Ernst Poorter. In 1998 en 1999 stelt Otto Overdijk vast dat de vogel op Schiermonnikoog broedt. Verder wordt de vogel in mei 1991, maart 1996 en maart 1997 in verschillende gebieden in Morbihan in West-Frankrijk gezien. Tussen 1988 en 1999 (met uitzondering van 1990) zien diverse waarnemers de vogel jaarlijks in de Lauwersmeer. De meeste waarnemingen komen uit de (na)zomer, maar er zijn ook enkele waarnemingen uit het voorjaar. Zelf heb ik de vogel hier zowel in 1989 als in 1999 gezien. Daarnaast ziet Koos Jonker in het voorjaar van 1993 en 1996 de vogel enige malen in de Wijde Wormer.

Deze Lepelaar is één van de weinige jongen die in het Groningse deel van de Lauwersmeer geboren is en ondertussen al ruim veertien jaar oud is. De vogel lijkt een echte stamgast van de Lauwersmeer te zijn. Toch maakt de vogel af en toe uitstapjes, onder andere in 1994 tussen de Lauwersmeer en de Skûte Hon op Ameland en in 1998 tussen het Wierzyllsterrak bij Franeker en de Lauwersmeer (31 juli Lauwersmeer, 1 augustus Wierzyllsterrak en vanaf 3 augustus tot 13 september weer in de Lauwersmeer).

Lepelaar *Platalea leucorodia*

[ARNHEM 8.042.826; tevens voorzien van kleurringen (groen NP a groen NP)] Geringd als nestjong op 13 juni 1999 op Schiermonnikoog door Otto Overdijk. De vogel werd vervolgens door diverse waarnemers regelmatig in de Lauwersmeer gezien: tussen 18 en 24 juli in de Ezuma-

keeg en tussen 9 en 15 augustus op het Jaap Deensgat. Op 15 augustus zag ik de vogel in het Jaap Deensgat en op 16 augustus zag André Kabus de vogel bij de Gülper See in het voormalige Oost-Duitsland, ongeveer 80 km westnoordwest van Berlijn (afstand tussen de Gülper See en Schier bedraagt 422 km). Hier werd de vogel tot 8 september door diverse waarnemers regelmatig gezien. Vervolgens zag Otto Overdijk de vogel in januari 2000 op het eiland Arel op de Banc d'Arguin in Mauretanië. De afstand tussen Arel en Schier bedraagt zo'n 4200 km.

Een voorbeeld van een jonge Lepelaar van Schiermonnikoog die eerst in de Lauwersmeer zit, vervolgens naar het oosten uitzwerft en daarna in West-Afrika wordt teruggezien.

Lepelaar *Platalea leucorodia*

[ARNHEM 8.042.833; tevens voorzien van kleurringen (groen SX a groen SX)] Eveneens geringd als nestjong op Schiermonnikoog door Otto Overdijk op 23 juni 1999. Op 4 juli zag Egbert Boekema de vogel in de Westerbroekstermadepolder, vervolgens verbleef de vogel tussen 12 en 26 juli op het Hoeksmeer (waarnemingen van Theo Bakker, Klaas van Dijk en Ko Veldkamp). Tussen 4 augustus en 5 september komen verschillende waarnemingen uit de Lauwersmeer (Jean Pierre Artel, Eddie Douwma, Klaas van Dijk, G. Gélinaud, René Oosterhuis, Otto Overdijk, Willem de Ruiter en Ko Veldkamp) en de vogel wordt vooral op het Jaap Deensgat gezien. Tenslotte ziet Peter Hubert de vogel op 13 september in Zuidwest-Frankrijk, in Le Teich aan de monding van de Gironde, een afstand van 1104 km tot Schier.

Een voorbeeld van een jonge Lepelaar van Schiermonnikoog die in de nazomer zwerftochten door Groningen heeft ondernomen.

Bruine Kiekendief *Circus aeruginosus*

[ARNHEM 5.264.653] Geringd als nestjong (mannetje) op 4 juli 1991 bij Nieuwolda door Lex Tervelde. Op 25 augustus 1992 werd de vogel als vers dood teruggemeld uit Marrakech in Marokko (31°38'N/08°00'W). De afstand tussen Nieuwolda en Marrakech bedraagt 2688 km. De ring werd ingezonden door Megardaoui Mehdi en hij meldde dat de vogel was geëlectrocuteerd. Een voorbeeld van een in Groningen geboren Bruine Kiekendief die in Noord-Afrika verbleef. Bruine Kiekendieven broeden pas na twee of drie jaar en onvolwassen vogels blijven deels in de overwinteringsgebieden hangen.

Torenvalk *Falco tinnunculus*

[COPENHAGEN 520379] Geringd als nestjong op 29 juni 1982 op Amager nabij Kopenhagen in Denemarken (55°34'N/12°37'E). Begin december 1998 werd de vogel (een vrouwtje) bij Garnwerd vers dood gevonden en via Lex Tervelde aan het Vogeltrekstation gemeld. De afstand tussen Amager en Garnwerd bedraagt 470 km en de verstreken tijd is 6003 dagen. Deze Torenvalk is zo'n 16½ jaar oud geworden. Dat is behoorlijk oud en deze vogel is vermoedelijk de oudste Torenvalk van Groningen.

Torenvalk *Falco tinnunculus*

[STOCKHOLM 6034468] Geringd als nestjong op 14 juni 1993 nabij Stockholm in Zweden (59°21'N/17°44'E) in een nest met zes jongen. Op 4 oktober 1993 werd de vogel door Lex Tervelde vers doodgevonden bij Harkstede. De afstand tussen Stockholm en Harkstede bedraagt 964 km. Twee voorbeelden van Torenvalken uit Zweden en Denemarken die laten zien dat in Groningen niet alleen lokale Torenvalken rondvliegen, maar ook vogels uit meer noordelijke streken.

Kokmeeuw *Larus ridibundus*

[LONDON EN 91034] Geringd als 2KJ (dus in 1986 geboren) op 17 januari 1987 net ten zuiden van Birmingham (52°24'N/01°51'W) in het graafschap Hereford & Worcester in Engeland. Eind maart en half april 1993 en begin april 1996 en 1997 werd de metalen ring door Klaas van Dijk in de stad Groningen afgelezen. Vervolgens kon René Oosterhuis op 24 juni 1999 op het zuidstrand van Griend de ring aflezen. Op Griend broeden meer dan 20.000 paar Kokmeeuwen. Vermoedelijk broedde de vogel hier in 1999, maar helemaal zeker is dat niet. Er zitten namelijk ook niet-broedvogels op Griend.

Zilvermeeuw *Larus argentatus*

[ARNHEM 5.020.745] Geringd als nestjong op 4 juli 1967 op Rottumeroog door Sjoerd Braaksma. Op 14 augustus 1998 werd de vogel door Douwe Duursma in Drenthe als niet vers verkeersslachtoffer dood gevonden langs de pro-

vinciale weg tussen het knooppunt Hoogersmilde en het knooppunt Hijken. Deze Zilvermeeuw is ruim 31 jaar oud geworden; tussen ring- en vinddatum waren 11.364 dagen verstreken. Waarschijnlijk is dit exemplaar de oudste Zilvermeeuw van Groningen.

Goudhaantje *Regulus regulus*

[ARNHEM M 77440] Geringd als na 1KJ vrouw op 11 april 1998 op Rottumeroog door Lex Tervelde. Op 24 april 1998 werd de vogel opnieuw gevangen, in Zuid-Noorwegen, op het eiland Jomfruland nabij Kragerø (58°52'N/09°36'E). De afstand tussen Rottumeroog en Jomfruland bedraagt 620 km en de verstreken tijd was slechts 13 dagen. Broedvogels uit Scandinavië verblijven buiten het broedseizoen regelmatig in Groningen. Wel is het vermoedelijk de eerste terugmelding uit Noorwegen van een in Groningen geringd Goudhaantje. Daarnaast geeft deze terugmelding aan dat de doortrek snel kan verlopen. Deze vogel had in minder dan twee weken tijd meer dan 600 km gevlogen.

Koolmees *Parus major*

[MOSKWA O 854984] Geringd als 1KJ vrouw op 19 augustus 1997 op het ringstation Rybatschi aan de Kurische Nehrung bij Kaliningrad in Europees Rusland (55°12'N/20°46'E). Op 14 maart 1998 werd de vogel door Rinus Dillerop gevangen in zijn tuin in Stootshorn. De afstand tussen Rybatschi en Stootshorn bedraagt 933 km.

Koolmees *Parus major*

[KAUNAS VV 92412] Geringd als 1KJ vogel op 19 juni 1999 op het ringstation Ventes Ragas in Litouwen (55°20'N/21°11'E). Op 18 oktober 1999 werd de vogel door Lex Tervelde in de Eemshaven gevangen. De afstand tussen Ventes Ragas en de Eemshaven bedraagt 950 km en de verstreken tijd was 121 dagen.

Koolmees *Parus major*

[KAUNAS VH 19334] Eveneens geringd bij Ventes Ragas in Litouwen op 21 september 1999 als 1KJ vrouw. Ook deze Litouwse Koolmees werd door Lex Tervelde in de Eemshaven teruggevangen. De vogel werd op 23 oktober gevangen, slechts 32 dagen na de vangst in Litouwen. Beide vangsten van Koolmezen met Litouwse ringen werden gedaan in een periode dat grote aantallen Koolmezen in de Eemshaven doortrok-

ken. Ook in andere delen van Nederland werd in het najaar van 1999 een dergelijke invasie van Koolmezen (vermoedelijk hoofdzakelijk uit landen rond de Oostzee) opgemerkt. Daarnaast geeft de vangst van Rinus Dillerop in het voorjaar van 1998 aan dat ook in andere jaren Koolmezen uit deze gebieden in Groningen kunnen verblijven en dat dergelijke trekkers zeker tot en met half maart nog in Nederland kunnen verblijven.

Appelvink *Coccothraustes coccothraustes*

[STAVANGER 8268198] Geringd op 4 mei 1997 als na 2KJ vrouw (dus geboren in 1995 of eerder) bij Bryneheia, nabij Farsund (58°06'N/06°42'E), op de zuidpunt van Noorwegen. Op 10 oktober 1999 ving Arend Veenstra deze vogel op Rottumerplaat. De afstand tussen Bryneheia en Rottumerplaat bedraagt 508 km en de vogel was ondertussen minimaal vier jaar oud. Ringwaarnemingen van Appelvinken zijn erg schaars. Dit is de eerste terugmelding in Groningen van een in het buitenland geringde Appelvink. De vogel bevestigt het vermoeden dat Appelvinken die buiten het broedseizoen op ongewone plaatsen worden gezien -in ieder geval deels- uit Scandinavië komen.

Ik blijf me aanbevolen houden voor meer informatie over geringde vogels in Groningen: zowel waarnemingen van vondsten van dode vogels als aflezingen van vogels met (metalen) pootringen, halsbanden en dergelijke zijn welkom.

Informatie sturen naar: **Klaas van Dijk**
Vermeerstraat 48
9718 SN Groningen
050-3182924